

VALTIONEUVOSTON ASETUS ERÄISTÄ VESIALUEELLE SIIJOITETTAVISTA JOHDOISTA

Johdanto

Vesilain käyttöoikeusäntelyn uudistamista koskevat vesilain muutokset (L 611/2017) tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Käyttöoikeusäntelyn uudistamisen yhteydessä vesilain luvanvaraisuutta koskevaa sääntelyä tarkistettiin siten, että johdon tekeminen valtaväylän alitse ei enää kaikissa tilanteissa edellytä vesilain mukaista lupaa vaan hankkeen luvanvaraisuus määräytyisi hankkeen vaikutusten perusteella. Samalla lakiin lisättiin uusi 2 luvun 5 a §, jonka nojalla hankkeesta vastaavalla on oikeus sijoittaa asetuksessa tarkoitettu johto toisenkin alueelle. Uudistuksen yhteydessä otettiin käyttöön ilmoitusmenettely, jonka mukaan vesilain 2 luvun 5 a §:ssä tarkoitettu hankkeesta on tehtävä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee joen tai puron alitse tehtävää johtoa.

Tällä hetkellä ilmoituksenvaraisista toiminnoista säädetään vesitalousasioista annetun valtioneuvoston asetuksen (1560/20141) 30 §:ssä. Pykälän vaatimukset eivät kaikilta osin täytä ilmoituksenvaraisten johtojen ohjaustarvetta, minkä vuoksi näiden toimintojen ennakovalvonnan tehostamiseksi ja hankkeiden haitattomuuden varmistamiseksi asiasta tulisi säätää seikkaperäisemmin. Tarpeelliset säännökset esitetään annettavaksi erillisessä asetuksessa.

Asetuksessa säädettäisiin valvontaviranomaiselle annettavan ilmoituksen tietosisällöstä, johdon sijoituspaikan valintaa koskevista vaatimuksista, hankkeen toteuttamistavasta ja hankkeen valmistumisesta ilmoittamisesta. Säännökset täsmentäisivät vesilaista johtuvia hankkeesta vastaavan yleisiä velvollisuuksia toteuttaa hanke mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla (vesilain 2 luvun 7 §) sekä pitää hankkeeseen liittyvät rakennelmat kunnossa (vesilain 2 luvun 9 §).

Asetuksen soveltamisalaan kuuluvien johtojen sijoittamishankkeet ovat tyypillisesti pienimuotoisia ja niiden ympäristövaikutukset vähäisiä tai ohimeneviä. Lupamenettelyssä ei tämän tyyppisten hankkeiden osalta ole yleensä määrätty maksettavaksi korvauksia eikä asiasta säädetä myöskään asetuksessa. Vesilain 13 luvun korvaussäännökset koskevat kuitenkin myös asetuksen soveltamisalaan kuuluvia hankkeita. Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetystä, jonka korvaamisesta ei ole sovittu haitankärsijän ja hankkeesta vastaavan kesken, voidaan tämä asia saattaa aluehallintoviraston ratkaistavaksi vesilain mukaisena erillisenä korvausasiانا.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Soveltamisala

Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta, joka määräytyisi vesilain 2 luvun 5 a §:n perusteella. Asetusta ei sovellettaisi sellaisten johtojen sijoittamiseen, jotka edellyttävät vaikutustensa perusteella vesilain mukaista lupaa. Asetusta ei sovellettaisi myöskään sellaisten vesijohtojen tai viemärien sijoittamiseen, joiden tarkoituksena on johtaa vettä mainittuun vesistöön ja jotka edellyttävät vesilain tai ympäristönsuojelulain mukaista lupaa. Näiden

hankkeiden osalta käyttöoikeuden perustaminen ja hankkeen toteuttamisedellytysten harkinta kuuluu lupaviranomaiselle.

Asetuksessa tarkoitettuna muuna niihin vaikutuksiltaan rinnastuvana johtona ei pidettäisi vesistöön lämmönkeruutarkoituksessa upotettavaa johtoa. Lämmönkeruupiiri kenttämäisenä rakenteena poikkeaa asetuksen tarkoittamista johdoista siinä määrin, että asetuksen sääntelyä ei ole tarkoituksenmukaista ulottaa niihin.

Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on saattaa asetuksen 1 §:ssä tarkoitetut hankkeet viranomaisen ennakovalvonnan piiriin. Asetusta sovellettaisiin myös sellaisiin hankkeisiin, jossa hankkeesta vastaava omistaa sijoituspaikan alueen tai on sopinut johdon sijoittamisesta alueen omistajan kanssa. Vesilain 2 luvun 5 a §:ssä tarkoitettu oikeus ei näissä tilanteissa ole tarpeen, mutta näidenkin hankkeiden osalta tulee varmistaa se, että hanke ei edellytä vesilain mukaista lupaa.

2 §. Ilmoituksen tiedot

Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaiselle tehtävän ilmoituksen tietosisällöstä. Ilmoituksessa tarkoitettut tiedot ovat tarpeen hankkeesta vastaavan ja hankkeen yksilöimiseksi sekä sen selvittämiseksi, edellyttääkö hanke mahdollisesti vesilain mukaista lupaa. Ilmoituksen tietosisältö palvelee paitsi valvontaviranomaista, myös johdon sijoituspaikan alueen omistajaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hankkeen perustiedoista. Hankkeesta vastaavan yksilöimisen (1 kohta) lisäksi on tarpeen saada tieto hankkeen tarkoituksesta (vesihuollon järjestäminen, viemärointi, lämmön tai sähkön siirto, tietoliikenneyhteyden järjestäminen tai joku muu) ja sijainnista (2 kohta). Asetuksessa ei säädettäisi hankkeesta vastaavan velvollisuudesta käyttää tietyn mittakaavan mukaisesti karttaa. Kartan tulee olla kuitenkin niin seikkaperäinen, että siitä ilmenee johdon kulku kiinteistöjen ja muiden rekisteriyksiköiden alueilla.

Hankkeesta vastaavan on ilmoitettava myös tarpeelliset tekniset tiedot sijoitettavasta johdosta ja hankkeen toteuttamistavasta (3 kohta). Tieto hankkeen toteuttamistavasta on tarpeen sen arvioimiseksi, voidaanko hanke toteuttaa kyseisellä paikalla ilmoituksen mukaisesti. Asetuksessa ei säädettäisi seikkaperäisesti johdon teknisistä vaatimuksista, vaan johto tulee toteuttaa käyttäen hankkeen tarkoitus ja olosuhteet huomioon ottaen soveltuvia teknisiä ratkaisuja ja rakenteita sekä vesirakennushankkeissa noudatettavia työtapoja.

Ilmoitukseen olisi sisällytettävä tieto siitä vesistön osasta, johon johto sijoitetaan (4 kohta). Vesistön osa voisi tarkoittaa esimerkiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisesti rajattua vesimuodostumaa. Hankkeesta vastaavan tulisi olla tietoinen vesimuodostuman ominaispiirteistä, tilasta ja vesienhoidon ympäristötavoitteena olevan hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi vaadittavista toimenpiteistä. Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat on otettava kyseisen lain 28 §:n mukaan huomioon viranomaisten toiminnassa. Vesienhoitosuunnitelmassa esitetty selvitys hankkeen kohteena olevan vesimuodostuman tilasta ja siihen kohdistuvista toimenpiteistä otetaan siten huomioon myös vesilain 3 luvun 2 §:n mukaisen luvantarpeen arvioinnissa. Hankkeella on oltava lupa esimerkiksi, jos se huonontaa pintaveden tilaa. Näin ollen vesienhoitosuunnitelmassa esitetty selvitys vaikuttaa siihen, mitä vaatimuksia johdon sijoittamispaikalle, toteuttamistavalle tai kunnossapidolle aiheutuu sen varmistamiseksi, etteivät hankkeen vaikutukset ylitä luvantarvekynnystä.

Tiedot uoman profiilista tai vesisyvyydestä (5 kohta) ovat tarpeen sen arvioimiseksi, soveltuuko hankkeesta vastaava esittämä toteuttamistapa kyseiseen kohteeseen, kun otetaan huomioon vesialueen muu käyttö sijoituspaikalla.

Hankkeesta vastaavan ei ole tarpeen ilmoittaa valvontaviranomaiselle alueen kiinteistöjen ja muiden rekisteriyksiköiden omistajien tietoja (6 kohta). Alueen omistajan tulee kuitenkin saada tietää, minne johto sanotun oikeuden nojalla sijoitetaan. Tämän lisäksi johdon sijainnilla saattaa olla vaikutusta sen suhteen, aiheutuuko sijoittamisesta korvattavaa edunmenetystä. Nämä tiedot hankkeesta vastaavan on selvitettävä voidakseen toimittaa ilmoituksen tiedoksi omistajille vesilain 2 luvun 5 a §:n mukaisesti. Merkillepantavaa on, että vesilain 2 luvun 5 a § ei anna oikeutta sijoittaa johtoa toisen maa-alueelle, jota koskeva oikeus hankkeesta vastaavan on tarvittaessa hankittava joko sopimuksella alueen omistajan kanssa tai muun lainsäädännön nojalla.

Tieto hankkeen suunnitellusta toteuttamisaikataulusta (7 kohta) on tarpeen sen varmistamiseksi, että hanketta ei toteuttaisi ylivirtaamakautena tai muutoin sellaisena ajankohtana että vesilain mukainen luvantarvekynnys voisi ylittyä. Lakiin ei sisälly säännöksiä siitä, kuinka kauan viranomaiselle tehty ilmoitus on voimassa eli mihin ajankohtaan mennessä ilmoitukseen sisältyvien toimenpiteiden tulee olla tehtyjä. Johtojen sijoittamista koskevissa hankkeissa sijoituspaikan vesialueen olosuhteet ja käyttöpaineet saattavat olla hyvinkin erilaisia. Hankkeiden ja sijoituspaikan olosuhteiden vaihtelevuudesta johtuen ei ole mielekäästä säätää ilmoituksen voimassaoloajasta. Ilmoituksen vastaanottavan viranomaisen harkintaan jäisi, onko ilmoituksen johdosta tarpeen ilmoittaa hankkeesta vastaavalle siitä, mihin mennessä toimenpiteiden tulee olla suoritettu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ilmoitukseen sisällytettävistä täydentävistä tiedoista. Toisin kuin 1 momentin osalta, 2 momentissa tarkoitettujen tietojen seikkaperäisyys määräytyy hankkeen ja sijoituspaikan erityispiirteiden perusteella. Esimerkiksi sijoitettaessa johto jokeen tai puroon paikkaan, joka on lähellä virtakutuisten kalojen lisääntymisalue, on hankkeesta vastaava velvollinen selvittämään tällaiset alueet (1 kohta).

Ilmoittajan olisi 2 momentin 2 kohdan mukaan tarpeellisessa laajuudessa esitettävä ilmoituksen yhteydessä tiedot sijoittamispaikan pohjan laadusta ja pohjavesiolosuhteista. Selvitys olisi tarpeen, jotta valvontaviranomaisella olisi riittävät tiedot hankkeen ympäristövaikutuksista vesilain 3 luvun 2 §:n mukaisen yleisen luvantarpeen arvioimiseksi. Esimerkiksi jos pohjan sedimentteihin on kertynyt ympäristölle haitallisia tai vaarallisia aineita, hankkeen toteuttaminen voisi vapauttaa niitä vesiympäristöön. Kyseeseen voisi tällöin tulla sekä vesilain että ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen luvan tarve. Lisäksi pilaantuneiden sedimenttien varomattomasta käsittelystä voi aiheutua pilaantumisen leviämistä, mikä voi laukaista ympäristönsuojelulain 133 §:n mukaisen puhdistamisvelvollisuuden. Tieto pohjan laadusta on tarpeen myös sen arvioimiseksi, millaisia vaikutuksia vesistön laadulle aiheutuu asennustöiden toteuttamisesta. Pohjan laatu vaikuttaa esimerkiksi mahdollisesta kaivamisesta aiheutuvan samentumisen voimakkuuteen ja kyseisen vaikutuksen keston. Näin ollen pohjan laatu voi asettaa vaatimuksia asentamistöiden toteuttamistavalle ja johdon sijoittamispaikan valinnalle, jotta hanke voitaisiin käsitellä ilmoitusmenettelyssä.

Ilmoituksen yhteydessä olisi esitettävä tarpeellisessa laajuudessa tiedot sijoituspaikan pohjavesiolosuhteista (3 kohta). Kyseeseen voisivat tulla tieto pohjavesialueesta ja pohjaveden muodostumisalueesta, pohjavesialueen luokitus ja muut hydrogeologiset ominaispiirteet. Pohjavesialueen luokitustiedon kautta saadaan käsitys myös pohjavesialueeseen kohdistuvasta vedenotosta. Huomionarvoista on kuitenkin, että luokituksessa ei oteta

huomioon yksittäisiä talousvedenottoon tarkoitettuja kaivoja. Tältä osin alueen nykyisestä tai tulevasta vedenotosta voisi saada tietoa esimerkiksi sijaintialueen kunnalta. Toisaalta esimerkiksi jos kyseessä olisi haja-asutusalue, jossa ei ole vesihuoltolaitoksen toiminta-alueita, voidaan päätellä asukkaiden ottavan talousvetensä kaivoista.

Tiedot pohjavesiolosuhteista voivat olla tarpeen myös sen selvittämiseksi, aiheutuuko hankkeesta vaikutuksia muun lainsäädännön nojalla suojelluille maa- tai vesiekosysteemeille. Jotkin suojellut ekosysteemit voivat olla pohjavesialueen vedestä suoraan riippuvaisia, mikä tarkoittaa, että pohjaveteen kohdistuvat muutokset voivat vaikuttaa myös kyseiseen ekosysteemiin. Pohjavedestä riippuvaisia ekosysteemejä ovat monet luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit tai muut suojelukohteet, jotkin metsälain (1093/1996) 10 §:n mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt sekä vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojellut pienvedet, erityisesti lähteet. Vesilain 2 luvun 11 §:ää sovelletaan myös asetuksen soveltamisalaan kuuluvien johtojen sijoittamiseen. Johdon sijoittaminen ei siten saisi vaarantaa luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan, kluuvijärven tai lähteen taikka muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron tai enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven luonnontilaa, ellei lupaviranomainen ole myöntänyt poikkeusta kyseisestä kiellosta.

Vesilakia sovellettaessa ja muutoin lain mukaan toimittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaisissa säädetään. Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan ilmoitukseen tulisi sisältyä tiedot sijoituspaikalla olevista luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla perustetuista luonnonsuojelualueista sekä suojelluista kohteista. Luonnonsuojelulain mukaisen suojelun piirissä voi olla luonnonsuojelualueita kuten Natura 2000 -suojelualueita, suojeltuja luontotyyppisiä tai suojeltujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joihin hankkeella voi olla vaikutusta. Luonnonsuojelulaisissa säädetään vaikutuksista, joiden aiheuttaminen lain nojalla suojelluille kohteille on kiellettyä. Tieto hankealueella sijaitsevista luonnonsuojelulain mukaisista suojelualueista ja muista suojelluista kohteista vaikuttaa siis hankkeen toteutettavuuden arvioimiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hankkeesta vastaavan velvollisuudesta sisällyttää ilmoitukseen arvio hankkeen vaikutuksesta uoman luonnontilaan siinä tapauksessa että johto tehdään puron alitse. Puron luonnontilaisuuden vaarantuminen on yksi vesilain 3 luvun 2 §:n nojalla luvanvaraisuuden synnyttävä tekijä, joka ilmoituksen vastaanottajan on tarkistettava. Tämän vuoksi ilmoitukseen tulisi liittää myös hankkeesta vastaavan arvio asiasta valvontaviranomaisen arvioinnin pohjaksi.

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan hankkeen tai suunnitelman toteuttajan on asianmukaisella tavalla arvioitava merkittävät vaikutukset, joita hankkeella tai suunnitelmalla voi olla Natura 2000 -verkostoon ehdotetun tai verkostoon sisällytetyn alueen niihin luonnonarvoihin, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Pykälän 2 momentin mukaan luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että kyseinen arviointi tehdään, minkä lisäksi lausunto pyydetään luonnonsuojeluasiasta vastaavalta ELY-keskukselta. Johdon sijoittamista koskeva ilmoitus on sellainen hanke tai suunnitelma, jonka osalta viranomaisen on valvottava, että Natura 2000 -arviointi tehdään tarvittaessa ja asianmukaisesti. Tämän vuoksi 2 §:n 3 momenttiin sisällytettäisiin informatiivinen viittaus luonnonsuojelulakiin ilmoittajan velvollisuudesta olla tietoinen hankkeen vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon sisältyvien tai ehdotettujen alueiden niihin luontoarvoihin, joihin alueen suojelu perustuu.

3 §. Johdon sijoittaminen

Pykälässä säädettäisiin johdon sijoittamisesta. Säännös täydentäisi yleistä vesitaloushankkeen toteuttamistapaa koskevaa vesilain 2 luvun 7 §:ää, joka velvoittaa toteuttamaan hankkeen siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta, ja vesilain 2 luvun 5 a §:ää, jonka mukaan johdon sijoittamisesta ei saa aiheutua vähäistä suurempaa haittaa alueen omistajalle.

Pykälän 1 momentin mukaan johto tulee sijoittaa ja asentaa muita johtoja ja niitä vastaavia rakenteita vahingoittamatta. Hankkeesta vastaavan on selvitettävä johdon sijoituspaikalla olevat rakenteet, johdot ja kaapelit. Jos selvityksen perusteella näyttää siltä, että suunnitellulla sijoituspaikalla sijaitsee sellaisia rakenteita, joihin johdon sijoittaminen tai asennustyöt voivat vaikuttaa, on hankkeesta vastaavan tarpeen mukaan selvitettävä mainittujen rakenteiden omistajilta näistä rakenteista johtuvat vaatimukset johdon sijoittamiselle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myöskin hankkeesta vastaavan velvollisuudesta toteuttaa hanke siten, ettei siitä aiheutuisi pysyvää haittaa kalastukselle. Ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvien hankkeiden vesistövaikutukset ovat pääsääntöisesti työnaikaisia ja siten ohimeneviä. Eräissä tilanteissa johdon sijoittaminen saattaa kuitenkin tarpeettomasti hankaloittaa kalastusta alueella. Hankkeesta vastaavan tulisi sen vuoksi selvittää vesialueen omistajalta, onko sijoituspaikalla merkitystä esimerkiksi kalojen lisääntymisalueena tai apajapaikkana ja tehdä tästä johtuvat tarpeelliset muutokset johdon linjaukseen.

Asetuksessa ei säädettäisi sijoitettavan johdon vähimmäisetäisyydestä muihin johtoihin tai rakenteisiin, koska tämä saattaisi jäykistää tarpeettomasti hankkeiden toteuttamista. Asetuksessa ei säädettäisi myöskään johdon vähimmäisetäisyyksistä luonnonsuojelulain nojalla suojattuihin luontotyyppeihin tai suojelualueisiin. Näiden kohteiden turvaamisesta johtuvat vaatimukset hankkeen toteuttamiselle saattavat olla niin yksilölliset että niistä ei ole mahdollista säätää oikeasuhtaisesti asetuksessa. Jos ilmoituksen tietojen perusteella näyttää siltä, että hankkeen toteuttamisesta mainitulla paikalla aiheutuisi laissa kiellettyjä seurauksia, tulee hakijaa kehottaa hakemaan johdon sijoittamiselle vesilain mukaista lupaa tai esittämään hankkeen toteuttamista toisessa paikassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eräistä johdon sijoittamista koskevista vaatimuksista. Vaatimukset vastaavat soveltuvin osin johtojen sijoittamista koskevien aluehallintoviraston päätösten määräyksiä. Asetuksessa ei ratkaistaisi edes osittain sitä, miten hanke tulisi toteuttaa vaan tämä jäisi hankkeesta vastaavan päätettäväksi. Eräissä tapauksissa olosuhteet saattavat olla sellaiset, että ohimeneviäkään rakennusaikaisia vaikutuksia ei voida hyväksyä. Näissä tilanteissa suuntaporauksena suoritettava asennustapa saattaa olla ainoa mahdollinen, jolla hanke voidaan toteuttaa ilman vesilain mukaista lupaa. Jos johto sijoitettaisiin vesistön pohjaan ilman että tämä upotettaisiin tätä tarkoitusta varten tehtyyn kaivantoon, on hankkeesta vastaava velvollinen varmistamaan johdon pysymisen paikallaan. Siinä tapauksessa, että johto upotetaan vesistön pohjan alapuolelle kaivantoon, tulee hankkeesta vastaavan täyttää mainittu kaivanto uoman luonnollisen pohjan tasoon (3 momentti).

Johtohankkeet toteutetaan usein asentamalla johto vesistön pohjaan ja painottamalla se paikalleen. Matalan veden alueilla pohjassa kulkevan putken vaurioitumisen riski kuitenkin kasvaa. Vesioikeudellisessa lupakäytännössä on sellaisilla alueilla, missä vesisyvyys keski- tai alivedenkorkeudesta mitattuna on enintään puolitoista tai kaksi metriä, yleensä edellytetty johdon upottamista pohjaan tehtävään kaivantoon ja sen peittämistä. Vaatimus esitetään sisällytettäväksi pykälän 2 momenttiin.

Asetuksen 4 §:ssä säädettäisiin hankkeen toteuttamistavasta. Säännös täydentäisi vesilain 2 luvun 7 §:n yleistä vesitaloushankkeiden toteuttamistapaa koskevaa pykälää. Lain ja asetuksen tasolla ei ole mahdollista säätää seikkaperäisesti hankkeen toteuttamistavasta, vaan tämä jäisi vesirakennushankkeissa noudatettujen hyvien käytäntöjen varaan. Lähtökohtana on, että rakennustyöt tulee tehdä siten ja sellaisena ajankohtana, että vesiympäristölle ja vesialueen käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Luvanvaraisissa hankkeissa hankkeesta vastaavat ovat yleensä pyrkineet tekemään rakennus- ja asennustyöt veneilykauden sekä lintujen pesimä- ja kalojen kutuaikojen ulkopuolisena aikana. Vastaavasti virtavesialueilla rakennustöitä ei yleensä ole tehty ylivirtaamakausiin. Vesioikeudellisiin lupapäätöksiin on myös saattanut sisältyä määräys, jonka mukaan hankkeesta vastaava velvollinen saattamaan johdon sijoituspaikan alueen asianmukaiseen kuntoon töiden päättymisen jälkeen, poistamaan mahdolliset rakennusjätteet ja kaivumaa vesistöä ja sen rannalta ja saattamaan rakennuspaikat asianmukaiseen ja maisemallisesti hyväksyttävään kuntoon.

Talvella tehtävien töiden osalta johtojen sijoittamista koskeviin lupapäätöksiin on yleensä liitetty muiden vesilläliikkujien turvallisuutta varmistava määräys merkitä sellaiset alueet, joilla jään kantavuus on heikentynyt. Vastaava vaatimus esitetään sisällytettäväksi myös asetukseen (pykälän 1 momentti).

Ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvista johtohankkeista hankkeesta vastaavan vastuu korostuu erityisesti viemärihankkeissa niihin liittyvän pilaantumisen riskin vuoksi. Pykälän 2 momentissa esitetään säädettäväksi hankkeesta vastaavan velvollisuudesta varmistua viemärijohdon tiiviystä. Ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvista johdoista viemärit muodostavat suurimman pilaantumisen riskin, minkä vuoksi hankkeesta vastaavalta voidaan, ottaen huomioon ympäristönsuojelulain 16 §:n mukainen maaperän pilaamiskielto sekä 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto, edellyttää korostettua selvilläolovelvollisuutta. Ehdotetun momentin mukaan viemärijohdon tiiviyden tulisi asennustöiden jälkeen tarkistaa esimerkiksi painetestein tai muulla sopivalla tavalla mahdollisten asennusvirheiden havaitsemiseksi. Hankkeesta vastaava on kuitenkin velvollinen seuraamaan laitteiston kuntoa ja toimintaa koko sen elinkaaren ajan. Vesilain 2 luvun 9 §:n mukaan vesistöön tehdyn rakennelman omistajan on pidettävä rakennelma sellaisessa kunnossa, että siitä ei aiheudu vaaraa taikka yleistä tai yksityistä etua loukkaavia vahingollisia tai haitallisia seurauksia.

Ympäristönsuojelulain nojalla toiminnanharjoittajan on oltava selvillä muun muassa toimintansa ympäristövaikutuksista (6 §) ja järjestettävä toimintansa siten, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta (7 §). Näiden velvoitteiden ja kieltojen noudattaminen edellyttää yleensä viemärijohdon tiiviyyden tarkkailua ja johdon kunnossapitoa sen koko, sijoituspaikka ja muut ominaisuudet huomioon ottaen tarvittavassa laajuudessa. Johdon vuototapauksissa kyseeseen voi tulla maaperän tai pohjaveden pilaamiskieltojen vastainen seuraus, mistä toiminnanharjoittaja on velvollinen ilmoittamaan ympäristönsuojelulain valvontaviranomaiselle (134 §) sekä velvollisuus puhdistaa pilaantunut maa-alue tai pohjavesi sellaiseen tilaan, ettei siitä voi aiheutua haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle (133 §). Viemärijohdon tiiviyyden säännöllinen tarkkailu ja testaaminen on myös toiminnanharjoittajan edun mukaista, sillä tällöin voidaan ennalta havaita mahdollisia vuotoja putken sisään ja täten vesistön veden kulkeutumista putkea pitkin.

Hankkeiden erilaisuudesta johtuen asetuksella ei voida seikkaperäisesti säätää hankkeesta vastaavan kunnossapitovelvollisuudesta, vaan tämä jäisi vesilain ja ympäristönsuojelulain yleisen valvontasääntelyn ja valvontaviranomaisen tapauskohtaisen harkinnan varaan. Vesihuoltolaitosten tai suurten vesiosuuskuntien siirtoviemäreiden osalta tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi määräaikaistarkastuksia tai mittauksia ja tarkastus- tai mittauspöytäkirjojen

säilyttämistä. Yksittäisiä talouksia palvelevien viemäreiden osalta ei voitaisi edellyttää samanlaista seurantaa kuin esimerkiksi vesihuoltolaitosta tai suurta vesiosuuskuntaa palvelevan viemärin omistajalta. Suurten siirtoviemäreiden osalta saattaa olla tarpeen varmistua johdon tiiveydestä esimerkiksi säännöllisesti toistuvien testauksin, joiden määräväli ei ylittäisi viittä vuotta.

5 §. Johdon merkitseminen maastoon

Asetuksen soveltamisalaan kuuluvat johtorakenteet ja niiden sijoituspaikat ovat hyvin erilaisia. Lähtökohtana on, että johto tulisi merkitä maastoon selvästi havaittavalla tavalla, jotta johto ei vaurioituisi mahdollisten uomaan kohdistuvien toimenpiteiden vuoksi. Johdon merkintätapa jäisi kuitenkin hankkeesta vastaavan harkittavaksi, ellei johtojen merkitsemisestä olisi säädetty muualla lainsäädännössä tai asiasta olisi annettu määräyksiä tai ohjeita. Esimerkiksi Liikennevirasto on antanut ohjeen Ilmajohdojen sekä kaapeleiden ja putkijohdojen asettamisesta ja merkitsemisestä vesialueella (Liikenneviraston ohjeita 23/2014).

6 §. Hankkeen valmistumisesta ilmoittaminen

Pykälässä säädettäisiin hankkeesta vastaavan velvollisuudesta ilmoittaa 30 päivän kuluessa vesilain valvontaviranomaiselle hankkeen valmistumisesta. Ilmoitus on tarpeen, jotta valvontaviranomainen voisi tarvittaessa tehdä sijoitetusta johdosta vesilain 18 luvun 1 §:ssä tarkoitetun merkinnän ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Ilmoitus olisi tehtävä hankkeen valmistumisesta eli ilmoituksen piiriin kuuluvien töiden loppuunsaattamisesta.

Rakennustöiden aikana saattaa erilaisista syistä johtuen olla tarpeen tarkistaa vähäisessä määrin johdon sijoituspaikkaa ja hankkeen toteuttamistapaa. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkittävien tietojen, erityisesti hankkeen sijainnin osalta, on tarpeen että hankkeesta vastaava ilmoittaa valvontaviranomaiselle tiedot mahdollisista muutoksista ilmoitettuun johdon sijoituspaikkaan ja asennussyvyyteen. Lisäksi on tarpeen saada tieto siitä miten johto on merkitty uoman rannoille.

7 §. Voimaantulo

Asetus esitetään tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on annettu ja julkaistu säädöskokoelmassa.